

- המערערים:
1. תמיר דוד חצב
 2. עו"ד חיים ברק כהן
 3. יותם הכטלינגר
 4. אורי אלון
 5. אלון-לי גרין
 6. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד דן יקיר ו/או שרונה אליהו-חי ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רחוב נחלת בנימין 75 תל אביב 65154
טלפון: 03-5608185, פקס: 03-5608165

- נ ג ד -

המשיבה:

עיריית תל אביב-יפו
ע"י היועץ המשפטי, עיריית תל אביב-יפו
רח' אבן גבירול 69, תל אביב 64162
טל: 03-5218352 פקס: 03-5216569

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם המערערים להודעה מטעם המשיבה והיועץ המשפטי לממשלה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 26.2.14 מוגשות בזה הערות המערערים לטיוטת "היתר כללי להצבת אוהל מחאה" בעיר, שצורפה להודעת המשיבה והיועץ המשפטי לממשלה מיום 22.6.14. אין בהערות שלהלן משום ויתור על טענתם הבסיסית של המערערים, כי המשיבה איננה מוסמכת מעיקרה להטיל חובת רישוי או הגבלות כלשהן על הקמת מאהל מחאה.

1. עניינה של טיוטת ההיתר החדש, כפי שמעיד עליו שמו, הוא אך ורק בהצבת אוהלי מחאה. אין המדובר בביטול הנוהל הקיים (אישור שימוש במרחב הציבורי לקיום אירוע). אומנם העתירה שהוגשה עוסקת בהצבת אוהלי מחאה בלבד. עם זאת, נוהל המשיבה שנחשף לראשונה בכתב התשובה לעתירה, מגלה מדיניות רחבה יותר מזו שנגדה הוגשה העתירה, שמתנה לא רק הקמת אוהל מחאה בקבלת היתר **אלא כל פעילות מחאה מכל מין וסוג שהוא**. סעיף 1 לנוהל קובע, כי כל בקשה לקיום אירוע במרחב הציבורי טעונה אישור של העירייה. בסעיף 3 לנוהל מוגדר אירוע כ"הפגנה, עצרת, טקס, אירוע סולידריות, אירוע התרמה, אירועי חג, וכל פעילות אחרת להבעת רעיון, דעה, ערך, אמונה או תפיסת עולם" (ההדגשה הוספה, ש' א' ח').

2. הותרת הנוהל הכללי על כנו לצד ההיתר להקמת אוהלי מחאה משמעה הפיכת כל סוג של מחאה לכמעט בלתי אפשרית מבחינת המפגין המצוי: זה שמבקש לעמוד בכיכר העיר ולאחוז בשלט שהמוט שלו נוגע במדרכה, זו המבקשת לעמוד על ארגו בשדרות רוטשילד ולזעוק את אשר על ליבה, קבוצת פעילי מחאה המבקשת להעמיד דוכן לחלוקת כרוזים - כולם נדונו לגורל אחד: מחאתם טעונה היתר מאת המשיבה, עמידה בדרישות מכבידות, שעלותן לעיתים גבוהה, ולצלוח מסכת ייסורים ביורוקרטית שלמה. אם לא יעשו כן - הם ומחאתם יפוננו לאלתר מהמרחב הציבורי.

3. מטיוטת ההיתר החדש, שעוסק כאמור רק באוהלי מחאה, ניתן ללמוד בנקל כי הנוהל הכללי הינו גורף מידי גם לגבי צורות אחרות של מחאה. מטבע הדברים פוטנציאל הפגיעה באינטרסים הציבוריים הטמון בפעולות מחאה שמשכן קצר יותר קטן מזה הטמון בהקמת אוהל מחאה, אם בכלל. אף לשיטתה של המשיבה, כפי שהציגה ב"כ המשיבה בדיון, אין כל בעיה בקיום מחאה שמשכה מספר שעות בלבד. מדוע, אם כן, יותנה קיומן של פעולות מחאה אחרות שמשכן קצר יותר בעמידה בתנאים נוספים כגון הגשת בקשה לאישור מראש של המשיבה, הגשת כתב התחייבות לשמירה על המרחב הציבורי, הצגת אישור בחתימת חברת ביטוח, הפקדת שיק עירבון ותנאים נוספים אשר קבועים בנוהל הכללי, בעוד שאלה הושמטו מטיוטת ההיתר הכללי להצבת אוהל מחאה?

4. בנוהל אף נמצאים תנאים אחרים שסותרים בניגוד מוחלט את פסיקת בית משפט נכבד זה ועמדת היועץ המשפטי לממשלה. כך, למשל, הדרישה לקבל את אישור הרשות המקומית לפני עריכת הפגנה. על כן על המשיבה להודיע על ביטול הנוהל ככל שהוא מתייחס לאופני מחאה אחרים. הדבר מקבל משנה תוקף לאור טענתו של ב"כ המשיבה בדיון, לפיה מדובר אך ורק בטיוטת נוהל בלבד, וכי "לא עובדים על פיו".

5. הקמת אוהל מחאה לפי טיוטת ההיתר הכללי כפופה למסירת הודעה בכתב למשיבה, לפחות 12 שעות בטרם הקמת האוהל (סעיף 3 לטיוטה). דרישה זו אינה סבירה מכמה טעמים: ראשית, הדרישה שמפגינים ידווחו לרשות שלטונית על צעדי המחאה שבכוונתם לנקוט יש בה כדי להרתיע מפגינים או לעכבם ממימוש המחאה. אף לא ברור מטיוטת ההיתר מה משמעות אי מתן ההודעה: האם בעצם המחדל של אי מתן ההודעה קמה לעירייה הסמכות לפנות אוהל מחאה למרות שאיננו מהווה מכשול או מטרד?

6. שנית, תכליתה של הדרישה למתן הודעה מראש היא לאפשר למשיבה "להימנע ממצבים בהם אוהלי מחאה הופכים למכשול ולמטרדים לציבור הרחב" (סעיף 39 לעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה). אלא שאת תכלית זו ניתן להבטיח לנוכח יתר התנאים שמופיעים בהיתר (הגבלת גודלו של האוהל, פרק הזמן שהוא יוצב, הצבתו בשטח הציבורי בצורה שלא תפריע לחופש התנועה, מניעת האפשרות להקים אותו מחדש במשך שבועיים מעת פירוקו ועוד). לפיכך, מתייתר הטעם למתן הודעה מראש.

7. שלישית, טיוטת ההיתר מתנה את הצבתו של האוהל לפרק זמן של 48 שעות לכל היותר. ייחודם של אוהלי המחאה לעומת צורות מחאה אחרות הוא בכך שהם מאפשרים יצירת שפע של הזדמנויות למפגש ולדיאלוג, לצריכת תרבות, ללימוד ולבילוי משותף, להתהוות של שותפויות ומיזמים חברתיים וכלכליים ולהקמה של תנועות לשינוי פוליטי וחברתי. הם מובילים ליצירת אפקט ציבורי ותקשורתי ממושך וגדול יותר מצורות מחאה אחרות. מגבלת פרק הזמן הקבועה בטיטת ההיתר אינה סבירה, שכן היא פוגעת ומנטרלת את האפקטיביות הייחודית של אוהלי מחאה. ההנחה כי כל אוהל מחאה, ללא קשר למקום הצבתו בעיר, יהפוך, כעבור יומיים, למכשול ולמטרד משמעותיים לציבור הרחב, הינה שגויה, בעיקר לנוכח התנאים הדרושים לשם הקמתו (הגבלת גודלו, הצבתו באופן שלא יפריע לציבור ועוד).

8. קשה לקבל את הטענה כי הגבלה זו על חופש הביטוי דרושה לצורך מניעת הטרדה ממושכת לציבור הרחב, בעוד שהמשיבה מקיימת בשנים האחרונות אינספור אירועים המוניים ממושכים, חלקם בחסות חברות מסחריות, שמציבות בתמורה מבנים ארעיים, מתקנים ושלטי פרסום במרחב הציבורי למשך זמן ממושך. כך, למשל, במסגרת אירועי "מרתון סמסונג תל אביב" שנערך בחודש פברואר השנה, התקיים בכיכר רבין פסטיבל מסחרי בן ארבעה ימים, שכלל הקמת "מיני קניון" אשר עמד בכיכר במשך שבועיים וחלש על רוב רובו של שטח הכיכר, ובו חנויות של חברות מסחריות בהן הוצגו מוצריהן, דוכני אוכל ועוד. בשנת 2007 אפשרה המשיבה לערוך בשדרות רוטשילד בעיר את תערוכת "שער לעולם" בחסות הבורסה בניירות ערך, שעמדה במקום במשך חודש וחצי תמימים. התערוכה כללה הצבת 100 פסלי גלובוס רחבי מימדים ברחבי השדרה, אשר אמורים היו לשקף את החזון והערכים של החברות הנסחרות בבורסה.

9. עוד קובעת טיוטת ההיתר החדש כי האוהל ימוקם "באופן שאיננו מגביל את חופש התנועה הסביר של הציבור רחב". בכל מחאה טמון פוטנציאל לפגיעה כזו או אחרת בחופש התנועה. למרות זאת ההלכה היא שניתן לפגוע בחופש הביטוי רק כאשר ההפגנה פוגעת בצורה משמעותית בחופש התנועה. לפיכך יש לקבוע, כי הצבתו של האוהל תתאפשר כל עוד אינו מגביל **בצורה משמעותית** את חופש התנועה של הציבור הרחב כמו גם אינטרסים ציבוריים אחרים המצוינים בהיתר.

13 ביולי 2014

שרונה אליהו חי, עו"ד

ב"כ המעוררים